

ANA RIPOLL

Rectora de la Universitat Autònoma de Barcelona i presidenta de la Xarxa Vives

«LA UNIVERSITAT HA DE GENERAR CONEIXEMENT, PERÒ TAMBÉ L'HA DE TRANSMETRE»

Carme Puche

Quan entrevistem la nova rectora de la Universitat Autònoma de Barcelona (UAB), al campus hi ha convocada una vaga d'estudiants. Les protestes per la imminent implantació del procés de Bolonya són el centre d'atenció d'Ana Ripoll, que s'ha incorporat al càrrec (desembre del 2008) enmig del conflicte. Per si això fos poc, també ha estat nomenada presidenta de la Xarxa Vives d'Universitats, que recentment va escollir MÈTODE com la seua revista de referència. Malgrat l'agitació, professional i estudiantil, s'asseu amb nosaltres per parlar sobre divulgació científica. Ho fa amb la mirada que li ha donat la seva carrera, primer com a docent i investigadora —és catedràtica d'Arquitectura i Tecnologia de computadores per la UAB—, i més tard la gestió, com a vicerectora de Professorat els últims tres anys i actualment al capdavant de la universitat.

El desembre de 2008, rectora de la UAB; el gener, presidenta de la Xarxa Vives; i les protestes contra el procés de Bolonya com a teló de fons. Un inici bastant complicat...

És complicat, però es pot canviar. La declaració de Bolonya són només dues pàgines que han creat un enrenou impressionant. Fa gairebé deu anys que parlem de Bolonya, però és cert que s'ha actuat molt tard. Només en els últims dos anys s'ha començat a explicar millor. Bolonya és només un tema de mobilitat, de facilitar l'homologació de títols. I això és beneficiós per tothom. El problema és que el procés s'ha ajuntat amb tota la regulació dels estudis, canvis legislatius, canvis de ministres... i tot això ha creat molta confusió. Hi ha coses que no hem fet bé i hem d'aprendre dels nostres errors. Ara bé, una altra cosa és dir «no» a Bolonya. Nosaltres aquest any hem posat tres titulacions amb Bolonya i no hem tingut cap problema.

Des d'aquest punt de vista, què han entès malament els estudiants?

Per exemple, és cert que l'estudiant necessitarà d'una major dedicació a l'estudi. Però és que *són* professionals de l'estudi. Una altra cosa és que hem d'ajudar aquelles persones que necessitin estudiar i treballar. Necessitem incrementar les beques. Però això no és un tema nou de Bolonya. Si realment el professor planifica bé l'estudi, l'estudiant veurà que el rendiment millora i que es converteix en un professional millor. L'estudiant ha de

ser molt responsable quan es matricula, ha de saber que adquireix un compromís amb la societat. A més, ja tenim experiències pilot d'horaris flexibles, perquè es pugui estudiar i treballar. És només un exemple, si comences a analitzar el que els estudiants critiquen, jo només estaria d'acord amb ells que cal incrementar les beques, la mobilitat ha d'estar a l'abast de tothom. Però, és clar, aquestes explicacions s'han de fer constantment. El que podem criticar del procés és que la comunicació no s'hagi portat a terme abans.

**«MÈTODE' ÉS DE LES
POQUES REVISTES
QUE TÉ AQUEST PAPER
IMPRESINDIBLE DE FER
UNA DIFUSIÓ CIENTÍFICA
DE QUALITAT. UN DELS
REPTES DE LA XARXA ÉS
QUE LA DIFUSIÓ DE LA
CIÈNCIA PUGUI ARRIBAR
A LA SOCIETAT»**

Més enllà del «cas Bolonya», i parlant concretament del coneixement que es genera dins de la universitat, hi ha una preocupació per divulgar-lo, per fer-lo arribar a la societat?

Jo crec que sí. A més, és la nostra responsabilitat. Nosaltres hem de generar coneixement, però també l'hem de transmetre. És la millor manera de fer entendre que tot allò que fem és per millorar la societat i el benestar de la gent. Com a universitat pública, la nostra responsabilitat és fer-los arribar aquesta informació. Si no ho fem nosaltres, al final ho faran les empreses privades. Estic totalment convençuda d'aquesta tercera missió de la universitat, que és la transferència del coneixement.

Quan diu que «ho faran les empreses privades», vol dir que és millor que es faci des de la universitat on, teòricament, només hi ha un interès pel coneixement en ell mateix, sense ànims mercantilistes?

Hem de distingir diverses coses. S'ha de col·laborar més amb l'empresa, però ha de quedar molt clar què fa la universitat i què fa l'empresa. La col·laboració entre ambdós sectors ha de ser cada vegada més gran. Si hem de millorar la salut, és evident que s'ha d'investigar. Si cal saber més coses sobre el clima, s'ha d'investigar a la universitat. Les col·laboracions són bones, però les hem de saber comunicar a la societat, perquè la societat doni més importància a la universitat. A més, si ens dediquem només a generar coneixement, però no som capaços que aquest coneixement sigui útil, no només a curt termini sinó també a llarg termini, crec que no estem contribuint a la societat. Per això cada vegada es fan més col·laboracions, i són positives. Però la societat no té la percepció que la universitat ajudi a millorar la seva vida, i crec que no ho hem fet bé, no hem estat capaços de comunicar-ho.

Totes les universitats i gran part dels centres de recerca tenen els seus gabinets de premsa. Ha ajudat això a millorar aquesta comunicació?

Els científics a vegades no sabem comunicar les coses que fem, perquè realment la nostra tasca és investigar i fer avançar en el coneixement. Per això necessitem persones que sàpiguen comunicar. No és fàcil transmetre les investigacions i l'impacte que aquestes poden tenir. Penso que el paper dels gabinets no és tant d'intermediari, com de fer una tasca conjunta. Això és el que intentem a la UAB, aquest treballar conjuntament per fer saber quin és l'impacte d'aquestes investigacions en què, al cap i a la fi, estem utilitzant els diners de tots.

Recentment, MÈTODE ha estat escollida com a revista de referència de la Xarxa Vives, de la qual vostè és presidenta. Aquest reconeixement és també una mostra de l'aposta d'aquesta xarxa d'universitats per la importància de la divulgació científica?

Totalment. Aquesta revista crec que és de les poques que té aquest paper imprescindible de fer una difusió científica de qualitat. En aquest cas concret, cal reconèixer el paper de l'anterior presidenta, Montserrat Casas, rectora de la Universitat de les Illes Balears. Vull expressar-li el meu agraïment per aquesta decisió. Per la meua part, puc assegurar que dins la Xarxa Vives, un dels reptes és que la difusió de la ciència pugui arribar a la societat.

Es parla constantment de la manca de vocació científica. Les ajudes dels ministeris ho remarquen com un dels elements clau que cal tenir en compte en les accions..., la universitat nota aquesta manca de vocació?

Sóc física de formació i catedràtica d'arquitectura i tecnologia de computadors, és evident que en aquests àmbits hi ha hagut una davallada d'alumnes en general. Aquí tenim un problema que és difícil... El ventall d'oportunitats que tenen els estudiants és cada vegada més gran, hi ha molts títols i per a ells també és difícil saber quin agafar. Però com que hi ha aquest ventall tan gran, les carreres que requereixen una major dedicació a l'estudi no tenen aquesta «popularitat». És cert, demanen més esforç i, per si això fos poc, no sempre s'han explicat bé les sortides professionals que podien tenir. Penso que ara és quan hi ha una demanda important d'enginyers. No tindria gaire sentit que aquests enginyers haguessin de venir de fora. Hem de fer una tasca important des de secundària, que és on es poden despertar aquestes vocacions. Cal anar directament als centres, amb reunions, converses, sortides... i tot de la mà del Departament d'Educació.

Primer la literatura, després els còmics i més tard el cinema ens han mostrat el científic boig, solitari i creador d'horror en repetides ocasions. Al seu parer aquesta percepció tòpica del científic influeix en la manca de vocacions?

Certament, penso que cal una sèrie de televisió sobre científics una mica realista! Fora bromes, la primera qüestió que cal tenir en compte és que una cosa és el científic que es dedica a la investigació i una altra la persona que fa una carrera científica tècnica i s'incorpora al món laboral. Cal estimular la vocació científica de l'estudiant, però això no vol dir que s'hagi de quedar a fer recerca. Són coses diferents. La gent que fa una carrera científica ha de ser conscient que la seva projecció és fonamentalment cap al món laboral, a les empreses. La part que escull una carrera acadèmica ha de ser una minoria. Per tant, ara el punt bàsic és despertar l'interès a secundària, per exemple, explicant la necessitat que tenim d'enginyers per avançar en la societat.

On va trobar vostè la vocació científica?

Sempre he tingut més vocació per les carreres científiques, però si sóc franca i pensant-ho ara... crec que la meua vocació científica va aparèixer gràcies a un professor meravellós que vaig tenir en física. Jo sóc de les persones que m'agrada saber el per què de les coses, m'ho qüestiono tot. La física em va donar respostes a moltes

**«CAL ESTIMULAR LA
VOCACIÓ CIENTÍFICA DE
L'ESTUDIANT, PERÒ AIXÒ
NO VOL DIR QUE S'HAGI DE
QUEDAR A FER RECERCA»**

«UN BON INVESTIGADOR HA DE SER
CAPAÇ D'INVESTIGAR, PERÒ SI ÉS
CRÍTIC I S'IL·LUSIONA PER LA SEVA
FEINA TAMBÉ POT CONTAGIAR ALS
ESTUDIANTS AQUESTES INQUIETUDS.»

coses i crec que en part l'hi he d'agrair a aquest professor que em va transmetre la il·lusió per aprendre. I això em fa refermar-me en allò que deia abans, que la comunicació de la vocació ha de ser a les aules, hem de formar professors molt bons que siguin capaços de despertar aquestes inquietuds. Penso que un bon investigador ha de ser capaç d'investigar, per descomptat, però si és crític i s'il·lusiona per la seva feina també pot contagiar als estudiants aquestes inquietuds, aquesta manera de veure les coses, de preguntar-se el perquè. Aquesta és la manera com aconseguirem que la universitat sigui el que ha de ser, un espai de crítica i debat.

El càrrec de rectora li impedeix dedicar-se més intensament a la recerca, com ha fet durant molts anys. Quines són les motivacions que l'han portat a prendre aquesta decisió?

Ja fa trenta anys que treballo a la universitat i realment sempre he estat una persona que m'ha agradat molt la recerca i la docència. He fet una carrera professional i acadèmica i n'he gaudit molt. Encara estic vinculada als meus projectes de recerca, però és cert que no puc posar-m'hi al front com he fet fins ara. Per què he fet el pas de vicerectora a rectora? Com a vicerectora crec que vaig fer una contribució important, des del meu punt de vista, que a més crec que es pot aplicar a altres universitats. Aquesta contribució ha estat definir una carrera acadèmica que facilita la mobilitat i que permet que es faci recerca en tots els departaments, però sense oblidar la docència. És una tasca que porta temps, formar els professors i els investigadors no es fa d'avui per demà. Garantir una certa continuïtat en aquesta idea em va animar a agafar el càrrec.

És inevitable destacar que és la primera dona rectora de la UAB. Com li afecta?

És evident que no ho hem tingut molt fàcil per arribar a ocupar càrrecs. Però també crec que el problema era que fins ara no teníem gaires persones que poguessin accedir-hi. El camí per a una dona no és fàcil. Jo he tingut la sort de comptar amb moltes ajudes, no he deixat mai de treballar i he tingut tres fills. Ha estat molt sacrificat, he hagut de donar una dedicació molt intensa a la meua carrera i a la formació dels meus fills; i no és fàcil. És evident que no només el fet de ser dona sinó també el de ser mare comporta uns sacrificis addicionals. Afortunadament, cada vegada tenim més dones assumint nous papers. Estic segura que el fet de ser la primera dona rectora de la UAB és només un inici; en tindrem moltes més. ☺

Carme Puche. Periodista (Barcelona).